

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 27.

Den 7 Juli 1798.

Offentlig Foranstaltning.

Denne Tidendes Udgivere ere sadte i Stand til, om den, efter General-Postamtets Veksendtgjorelse i de offentlige Tidender af Dags Dato, til et Forsøg foranstaltede ny Postgang til Finmarken, at kunne meddele følgende nærmere Efterretninger:

Fra den islandske og finmarkske Handels Realisations-Commission blev General-Postamtet tilstillet en Ansøgning af Kjøbmændene Buck & Comp. i Kjøbstaden Hammerfest i Finmarken, om en Forandring i Postindretningen sammesteds til Handelens bedre Fremme.

Den nordlandiske og finmarkske Post afgaaer ikkun hver sjette Uge fra Trondhjem, og medtager paa Touren derfra til Alten i Finmarken, den meste Tid af Aaret, otte, ni, ja ogsaa flere Uger.

Fra

Fra Alten expederes den ikke videre hen i Finmarken, førend om nogle Dage, og efterat den tilbagegaaende Post først er affærdiget, hvorved, samt formedelst flette Veie og stormende Veir, Brevene til Hammersest, der ligger 6 Mile paa hiin Side Alten, ikke kan opnaae deres Bestemmelse, førend efter to a tre Ugers Forløb.

Alf disse Aarsager kan et Brev fra Finmarken ikke befordres til Kjøbenhavn i mindre Tid, end 12 a 13 Uger, og selvfølgelig medgaaer der et halvt Aar og derover, førend Svar kan have.

Kjøbmændene ere saaledes af Mangel paa Efterretning ikke i Stand til at gjøre fordeelagtige Handels-Speculationer, og kunne endnu mindre faae dem udførte til rette Tid.

Hertil kommer endnu, at de ikke saa betimeligen kunne angive de dersfra gaaende Skibes Bestemmelser, at deres Ordre om Assurance kunne komme til Kjøbenhavn, førend om Esteraaret, da Præmierne baade ere høiere, og Skibene muligen kunne være forliste, saa at Assurance ikke engang er at opnaae.

Bemeldte Kjøbmænd anholdte derfor om, at den nordlandske Post, i Stedet for at gaae kun hver sjette Uge, maatte i det mindste gaae hver tredie, og at denne Post, der, efter nuværende Indretning, ligger otte til ti Dage over i Alten, maatte gaae directe til Hammersest.

General-Postamtet, der sandt forberørte Ansøgning billig, indlod sig, for at erholde nøiagtig Kundskab om Muligheden af det Ansøgtes Udførelse, og de derved forbundne større Udgifter, i Brevverling med daværende Stiftamtmand over Trondhjems Stift, nu afsdøde Fieldsted, der ved denne Leilighed yttrede, at det vilde være nyttigt, om der kunde udfindes en Maade, hvorpaa Brevene fra og til Finmarken hastigere og sikrere kunde befordres, men formeente tillige, at dette vanskeligen vilde opnaaes ved den nordlandsk Post's oftere Gang, deels fordi Tiden til dens Tour og Retour alligevel, formedelsk Landets Situation og Veiens Beskaffenhed, vilde blive den samme, og deels fordi det ikke sjældent vilde indtræffe, at den ene Expresse, paa en saa lang Distance, ved Hjælp af søieligere Veir og andre Omstændigheder, kunde indhente den anden, og saaledes tvende Poster paa een Gang indtræffe, til ingen væsentlig Nytte for de Handlende; han fraraadede derfor Forslaget, saameget mere, som sammes Sværksættelse vilde blive en trykkende Byrde for Postbønderne, hvis eneste Næringsvei er Fiskeriet, der udfordrer deres jevnlig Grædværelse; ikke at tale om det Tab, Postkassen derved vilde lide, da den allerede ved den nordlandsk Post har et aarligt Tab af omtrent 500 Rdlr.

Derimod var han af den Formening, at en hurtigere og sikrere Correspondence mellem Finmarken og Danmark kunde opnaaes ved Sværksættelsen af det Forslag,

slag, Postmester Lorenzen i Trondhjem, udi sin Erklæring over forbemaaldte Ansøgning, har yttret, og i Følge hvilket Brevene om Vinteren skulle besfordres med den svenske Post til Tornea i Sverrig (der ligger paa Finmarkens Høide), og derimellem og Alten ved Expressen. Da den svenske Post besfordres mellem Helsingør og Tornea i 11 a 12 Dage, og en Post kunde i lige Tid besfordres mellem Tornea og Alten, saa vilde der paa denne Maade i Finmarken kunne haveS Svar paa Brevene i en Tid af to Maaneder; naar nu en saadan Post gik hver fjortende Dag, erholdtes sammesteds, i de 6 Maaneder, fra Nov. til April inclusive, som den Tid af Aaret, da Posten kunde gaae den Vej, saaledes tolv kommande og ligesaamange afgaaende Poster, hvilket vilde være saa meget mere nyttigt for de Handelsende i Finmarken, som Fiskerierne sammesteds begynde i Wintermaanederne strax efter Juul, og Handels-Spekulationerne for den i næste Sommer mulige Udsfibning deraf dephenderer; ligesom dette ogsaa formeentes meget mindre bekosteligt end en østere Postgang over Trondhjem.

Ligesom General-Postamtet, efter de anførte Omstændigheder, ikke kunde andet end tiltræde, hvad der imod den nordlandske Posts østere Gang fra og til Trondhjem var blevet indvendt, saa var det og indlysende, at den foreslagne Postgang over Tornea altid vilde blive af Bigtighed for de Corresponderende i Finmarken, da man ikke kunde tvivle om Muligheden af dens Udsærelse,

relse, siden baade Stifamtmanden og Postmesteren begge i nogle Aar havde opholdt sig i Finmarken, og den først benævnte tillige selv havde reist Fjeldveien fra Alten til Tornea.

General-Postamtet anmodede altsaa det udenlandske Departement om, at ville angaaende denne Gjensidighed indlede en Underhandling med det svenske Ministerium, og erholdt derpaa det Svar, at den svenske Regering ikke alene tillod de danske Breves Forsendelse over Tornea, men endog havde besluttet, paa egen Bekostning at lade anlægge en Postgang imellem Tornea og de norske Grændser (hvor Distancen skal være omtrent 40 Mile), imod at der af Brevene blev erlagt en bestemt Porto; ligesom den ogsaa vilde lade hærve de Vanskeligheder, der maatte være grundede i det Locale.

Efter videre derved meddeelt Oplysning, vil Postveien der blive fra Tornea igjennem Carl Gustavs Sogn, Nitamjeni ved Kjøvekyle, Høi-Tornea ved Matarengi, og Manioniska til Pippaierfoi, den sidste Station i Sverige, der ligger to Mile nær de norske Grændser.

Da man saaledes var bleven forvissat om den fornødne Understøttelse fra den svenske Side, tilskrev General-Postamtet saavel Amtmanden over Finmarkens Amt, O. Sommerseldt, som Postmesteren i Trondhjem om, ved deres fælleds Medvirkning at erholde den videre nødvendige Oplysning, saavel om den bedste Maade, hvorpaa Indretningen fra den norske Side kunde sættes

bringes i Udførelse, som de til samme henhørende specielle Bestemmelser.

Imedens General-Postamtet oppebiede disse Esters retninger, indløb til samme igjennem General-Toldkammeret et Forslag fra Told-Controleuren i Hammerfest, betræffende en Forandring og Forbedring i Postens Gang mellem Alten og Hammerfest, over hvilken Sag, der stod i Forbindelse med den foregaaende, man ligeledes begjerede bemældte Amtmand Sommerfeldts Betænkning.

De derefter indkomne Erklæringer, der end videre bestyrke Muligheden og Nytten af en Postgang over Tornea, gik i det Væsentligste derhen: at der ved Routokeino i Finmarken skulde antages trende af de paalideligste Finner, der, under Navn af Opus (Veiviser), pleie at følge Reisende, af hvilke de tvende værelviis skulde føre Posten mellem Alten og Routokeino, som er 16 Mile, og den tredie føre den mellem Routokeino og Lippaierfoi, $7\frac{1}{2}$ Mil, saaledes, at hine oppebie Postens Expedition i Alten, hvorfra den afgaaer til en saadan Tid, at denne, sc. Postfinnen mellem Routokeino og Lippaierfoi, kunde være fremkommen dermed til sidstbenævnte Sted til den Tid, den fra Tornea ankommende Post kan formodes at ville indtræffe til Lippaierfoi, for at bringe denne Post tilbage med sig; at det ikke er muligt, at etablere flere Post-Stationer paa denne Vej, da ingen flere beboede Stæder i den Egn gives, og de der værende Finner vanke om fra et Sted til andet; at de ansættende

Post:

Postfinner altsaa, for at kunne opfylde deres Contract, altid maatte medhave hver en Karl, og desuden en saa kaldet Bare-Reen, i Tilfælde af, at een af Kjøre-Reene gik tætt underveis; at der ved Alten maatte antages nok een finmarks Expresse til de forhen værende, for frax efter Tornea-Postens Ankomst dertil, at kunne afgaae med Brevene til Vest- og Ost-Finmarken; at Beboerne i Nordland iformeenet ogsaa maatte betjene sig af denne Post, og at den nu værende ordinaire nordlandske og finmarkske Post over Trondhjem fremdeles maatte vedblive.

Forinden der kunde frides til denne Sags endelige Afgjørelse, maatte man endnu, ved Underhandling med det svenske Ministerium, søge oplyst og bestemt nogle Punkter, der deels betraf det, at bemældte Ministerium havde andraget om en Stations Oprettelse paa norsk Grund mellem Routokeino og Lippaierfoi, hvilken, efter hvad foran er anmærket, ikke kunde tilveibringes; deels Bestemmelsen af den Porto, der tilkom det svenske Postvæsen, og sammes Betalingsmaade; deels at der maatte vides, hvor lang Tid der omtrent vilde medgaae til Befordringen mellem Tornea og Lippaierfoi, for derefter at kunne lempe Postens Afgang fra Alten m. v.

Det svenske Ministerium opfyldte General-Postamtets Ønske heri med den samme Beredvillighed, hvormed det fra først af havde understøttet denne proponerede Post-Indretning, og man saa sig nu i Stand til

at

at referere Hs. Majestæt Kongen Sagen; dog foreslog bemældte Ministerium i øvrigt, at Indretningen for det første Aar maatte tjene som et Forsøg, paa hvilket Udfaldet maatte oppebies, førend man fastsatte uigjenskelige Regler for Indretningen, i hvilket General-Postamtet, med Hensyn til denne Post Indretnings Beskaffenhed, ikke kunde andet end være enig.

Bed at forelægge Hs. Majestæt denne Sag, yttrede General-Postamtet tillige, at da Indretningen for det første ikkun skulde tjene til et Forsøg, og det ikke med Sikkerhed kunde forudsees, hvad forandrede Bestemmelser en saadan ny Post-Indretning, som denne, vilde udkræve, om General-Postamtet maatte autoriseres til at foranstalte Alt, denne Gjenstand vedkommeende, i Overeensstemmelse med det, der i denne Sag er passeret, og Indretningens Fremme end videre maatte udkræve.

Hs. Majestæt har derpaa, ved Resolution af 20 Juni d. A. approberet, at en Post til og fra Finmarken over Tornea i Överrig, efter forberørte Plan, maa anlægges, og, for det Første til et Forsøg indrettes for den tilstunderende Vinter fra November d. A. til April Maanedes Udgang 1799, samt autoriseret General-Postamtet til at træffe de til denne Indretnings bedst mulige Udførelse henhørende Foranstaltninger, og tilsladt, at de dertil fornødne bestemte og ubestemte Udgifter udredes af den norske General-Postkasse.

I Følge deraf har General-Postamtet anmodet det udenlandske Departement om, at ville igjennem det svenske Ministerium bevirke, at der fra den svenske Side, til Indretningens Sværksættelse til den ommældte Tid, vorder truffet de fornødne Foranstaltninger; ligesom og Amtmanden over Finmarkens Amt er anmodet, at ville foranstalte det til samme Tiemed Fornødne fra den norske Side, samt at overtage Postens Expedition i Finmarken; tillige er Indretningens Sværksættelse foranstaltet bekendtgjort i de offentlige Tidender; og har man, foruden foransførte Bestemmelser, saavelsom det der betræffer Portoet og dens Erløggelse, samt hvad de Corresponderende in specie maatte iagttage, tillige foranstaltet, at Indretningen tager sin Begyndelse den 4 Nov. førstkommende, da Brevene for første Gang afgaae her fra Staden med den helsingørske Post, og fra Alten omtrent ved den 17 samme Maaned, hvorfra Posten formædes at kunne være indløben til Lippaierfot til den Tid, at den første Post fra Tornea, der medbringer Brevene, som afgaae fra Kjøbenhavn benævnte 4 Nov., der indtræffer, og saaledes continueres dermed hver anden Uge indtil ved Udgangen af April Maaned 1799.

I Henseende til saavel den anden Punkt af forberædte Kjøbmænd Buck & Compagnies Ansøgning, som det fra General-Toldkammeret i lige Begivenhed Indkomne, betræffende det Ophold, som den nordlandske Posts Expedition til Hammerfest ved Alten er underka-

ster

stet m. v., da vil dette beroe paa nærmere Oplysninger, saavelsom paa Udsaldet af Postens Gang over Tornea.

Ved Skrivelse af 18 April d. A. har Direktionen for Graabrødre-Hospital i Odense, der tillige har Bestyrelsen af de saakaldte Doktor-Boder, tilmældt det danske Cancellie, at disse Doktor-Boder eller Baaninger, som ere opførte i Aaret 1590, og siden af Dr. Thenners Efterleverke, Magdalene von der Hamsfort, ved Gavebrev af 29 Sept. 1616, confirmeret den 25 Jult 1631, stienkede til 16 gamle nødtørstige Qvinders Bedste af Odense-By, nu ere saa aldeles brostfældige, at de ei kunne istandsættes, uden at alt maatte opføres fra nyt; samt, da dette vilde koste 2 til 3000 Rdlr., og Stifterindens til disse Boders Bedligeholdelse, og til de 16 fattiges Nødtørst stienkede Kapital, endog efter at være ved Renters Oplæggelse forøget, ikkun beløber sig til 686 Rdlr. 95 ß , at det eneste Middel til fremdeles at haandthæve Stiftelsen vilde være, at sammes Lemmer maatte anvises 6 Bærelser i Odense-Hospital, og den til Bodernes Bedligeholdelse hentagte Kapital, saavelsom den Sum, Bygnings- og Hauge-Pladsen, samt de gamle Bygningsmaterialier ved Salg kunne udbringes til, hjemfalde til Odense-Hospital, imod at dette Hospital udreder de i Fundatsen for bemældte Doktors-Boder bestemte Genanter, og tillægger ethvert Lem af Doktor-Boderne en halv Portion af Hospitalets Ugepenge, eller

ser 24 β ugentligen, og endeligen bekoster Lemmernes Begravelse. Paa Grund heraf, og efter Cancelliets Forestilling, har det behaget Hs. Majestæt, ved Reskript til Direktionen for Graabrødre-Hospital i Odense, under 6 d. M., i Overeensstemmelse med dens derom gjorte Forflag, at bevilge og fastsætte:

- 1) at de 16 fattige gamle Qvinder, som hidtil have havt Huusly i forbenævnte Doktor-Boder, maae derfra forflyttes og indlægges i de 6 Værelser, som i Odense-Graabrødre-Hospital ere indrettede i anden Etage strax ved Indgangen, saaledes, at i hvert af de tvende store Værelser anbringes 4 Senge, og i et hvert af de 4 mindre Værelser 2 Senge;
- 2) at Hospitalets Direktion maa i den underste Etage, hvor dertil er beqvem Plads, anvise dem et særskildt, dog for samtlige 16 Lemmer almindeligt, Kjøkken;
- 3) at bemældte 16 Lemmer maae herefter af Odense-Hospitals Midler nyde den saakaldte halve Kost eller 24 β ugentligen, dog at de renonsere paa al Rentesoverskud efter den gamle Fundats, og paa al videre Forslegning af Odense-Bys Fattigkasse og dens Legata;
- 4) at den Bestemmelse i den gamle Fundats: at hvad disse Lemmer af Vostab, Seng og andet, efterlader, skal skiftes de andre Qvinder imellem, som de best have fornødent, maa fremdeles, som hidtil, staae ved Magt;

- 5) at den af Direktionen indbyrdes vedtagne Føring, hvorefter Stiftamtmanden ene indlægger paa de 4 Senge, Biskoppen ene paa de 8, og de øvrige Medlemmer af Direktionen ene paa de sidste 4, maa være en Rettesnor for nuværende og efterkommende Direktion;
- 6) at de i Forslag bragte Inscriptioner: 1. over Hovedindgangen, de med allernaadigst Bevilling i Aaret 1798 hertil henslyttede Doktors-Boder for 16 gamle Qvinder af Odense-By; og 2. over de enkelte Indgange til Bærelserne, Stiftamtmandens Senge, Biskoppens Senge ic. maae have Sted til Publici Betryggelse, at denne Stiftelse ikke er undergaaet, men ikkun, til Fordeel for de 16 Lemmer, forlagt til Hospitalet.
- 7) at de gamle og af Ælde brøstfældige Doktors-Boder med Haugeplads maae ved offentlig Auktion til den Høistbydende, paa nærmere kongelig Approbation, bortfælges.
- 8) At Odense-Graabrødre-Hospital maa herester, som en billig Huusleie, oppebære Renten af Stiftelsens Bygnings-Kapital, samt modtage den for de gamle Boder med Haugeplads indkommende Kjøbesum, imod at betale og udrede de bestemte aarlige 6 Rdlr. Genanter, samt bestandigen at vedligeholde de 6, til de nye Boder i Hospitalets Bygning averterede Bærelser, lige-
som

som og besørge de bortdøende Lemmers Begravelses-
Omkostninger.

Blandede Efterretninger.

Den kongelige svenske Musikk-Directeur, Abbed Bogler, som allerede for nogle Aar siden har ladet sig høre paa forskjellige Orgeler her i Staden, har, ved at underrette Cancelliet om en af ham opfundne ny Methode, efter hvilken man med den halve Bekostning kan opføre et Orgel, der skal overgaae de bekjendte Orgeler, tilbudet sig at anvende sin Plan i Tilfælde at nogen ny Kirke med Orgel her skulde opbygges, og for at aflægge Beviis paa, at han virkelig er i Stand til at udføre, hvad han lover, har han tilbudet sig, imod den Indkomst, som en offentlig Orgel-Koncert kan give, paa egen Bekostning i en Tid af otte Dage, at foretage en Forandring med Orgelet i vor Frelseres Kirke paa Christianshavn, efter denne hans Plan. I den Anledning er det ved Reskript til Kjøbenhavns Magistrat af 5 Juli bevilget, at fornævnte Abbed Bogler, udi vor Frelseres Kirke paa Christianshavn, maa foretage den af ham foreslaaede Indretning med Orgelværket sammesteds, hvilket skal overleveres ham af Organisten og en Orgelbygger, samt af disse igjen modtages, og de ved Modtagelsen afgive deres Skjønnende, om ingen væsentlig Forandring, til Tab for Værket, er foretaget; hvorimod ham er tilladt, een Gang at give en offentlig Orgel-

Koncert i bemældte Kirke, dog at Entreen ikke koster mere end i det høieste 3 Mk. pr. Persona.

I det under 4 April d. A. oprettede almindelige Brand-Assurance-Compagnie paa Varer og Effecter i Danmark, Norge og Hertugdømmene, Staden Kjøbenhavn undtagen, er subskriberet paa følgende Antal Actier:

I Kjøbenhavn	•	•	6811	Actier
I Altona	•	•	683	—
I Flensborg	•	•	42	—
I Christiania	•	•	252½	—
I Christianssand	•	•	56	—
I Trondhjem	•	•	347	—
I Bergen	•	•	7	—

Tilsammen 8,198½ Actie
som i dansk Courant udgjør den Summa: 819,850 Rd.

I denne Tidendes Nr. 25 er Sørenskriveriet i Sundmøer vel anmeldt som vacant, men da der senere er indkommet et Forslag fra Amtmanden om dette Embedes Deling, og denne Sag i Cancelliet er taget under Bedømmelse, saa vil det ved nærmere Resolution blive at afgjøre, om Deling kan finde Sted eller ikke; hvilket man for de Søgendes Skyld har anseet for Pligt at anføre.

Ledige Embeder.

Under det danske Cancellie: Agersøens Sognekald i Trondhjems Stift, 400 Rdlr.

Under General Postamtet: Postmester-Embedet i Vordingborg.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 4 Juli ere de trende ældste geografiske Landmaalere, C. Wessel, S. Bruun og E. Heiberg, udnævnte til Landmaalings-Inspecteurer, samt forundte Bestallingerne gratis; Byfoged og Byssriver i Vordingborg, S. L. Bech, ligeledes til Byfoged i Nyborg, og i hans Sted udnævnt Procurator H. C. Schorler. Den 6 er Hospitals-Præsten i Randers, H. Brandt, konfirm. til Sognepræst for Dalbye og Thurebye Menigheder i Sjælland; Exam. juris, M. Stahr, ligesaa til Birkessriver ved Vallø Stift i Sjælland, udi den efter Ansøgning entledigede Birkessriver E. Engels Sted.

Under det tydske Cancellie: Den 29 Juni er Pastor L. Lorenzen til Schwabstedt i Amtet Husum bestikket til anden Prædikant i Kaltentkirchen i Amtet Segeberg; Præsten N. Freuchen til Enstedt i Amtet Søndern i Naade entlediget fra sit Embede.

Under Departementet for de udenlandske Sager: Lieutenant Carl Græve af Woltke er udnævnt til Legationssekretair i Lissabon.

Under Generalitetet: Den 29 Juni har Hs. Majest. bestilt Fri-Corporalerne v. Rodenburg og Hansen, samt Corporal v. Balle af det fiesvigiske Rytter-Regiment, og Fri-Corporalerne v. Bandal og v. Balvig af det jydskke Regiment lette Dragoner, til Cornetter à la suite ved deres respective Regimenter, med Anciennete fra 1 Juni s. A.; Sec. Lieut. v. Hedemann til Premier-Lieutenant, og den characteriserede Sec. Lieut. v. Lous til virkelig Sec. Lieut., begge i det oplandske Dragon-Regiment; ligeledes udnævnt E. G. v. Hartshausen til Kof-Cadet ved Landcadet Compagniet; og tilsladt, at den ved det oplandske Infanterie-Regiment staaende Prem. Lieut. v. Gamborg og den i det sjællandske Rytter-Regiment staaende Sec. Lieut. P. A. v. Goldmaae bytte deres havende Pladse, saaledes, at den første indtræder i den sidste Nr. og Anciennete ved det sjællandske Rytter-Regiment, og den sidste derimod indtræder som yngste Prem. Lieut. i det oplandske Infanterie-Regiment.

Under Rentekammeret: Den 4 Juli er den anden Copiist i Fyens og Sjællands Stifters Contoir, E. Frisenberg, udnævnt til Guldmægtig i Extra- og Rangsattens Oppebørsels-Contoir i Kjøbenhavn; Skriveren E. B. Vondo til tredje Copiist udi bemældte Fyens og Sjællands Stifters Contoir.